СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 22. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 28. січня, 1927. VOL. XXXV. No. 22. Jersey City, N. J., Friday, January 28. 1927. THREE CENTS

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ПРО СВОЮ ПОЛІТИКУ СУПРОТИ КИТАЮ

СЕКРЕТАР СТЕЙТУ КЕЛОҐ ВИДАЄ УРЯДОВУ ЗАЯВУ ПРО КИТАЙ.

ВАШИНГТОН, 26. січня. — Секретар стейту Келоґ видав нині публичну заяву американського уряду про його відношенне до подій в Китаю. Хоча заява в дечому покриваеться з учорашною заявою президента Кулиджа, вона теж приносить богато нового.

Наперед американський уряд заявляє, що він не має охоти повести переговори за зречене екстериторіяльних прав у Китаю так довго, поки Китай не буде готов дати забезпечене й охорону через свої суди для американських горожан, їх прав і маєтку. Теперішні договори межи Злученими Державами а Хінами є правні, вони перейшли через торги межи урядами, були потверджені сенатом, і вони повинні обовязувати так довго, поки на їх місце в подібний спосіб не будуть зроблені й потверджені другі договори.

Рівночасно уряд упевняє, що він готов зректися своїх екстериторіяльних прав, себто прав американських горожан судитися своїми судами в Китаю, але тепер про се говорити ще не можна, бо в Китаю ще нема постійного й одноцільного уряду. Тимчасом уряд Америки може говорити лишень з поодинокими особами. Уряд висказує надію, що Китайці будуть шанувати права Американців.

МАЙНЕРСЬКА КОНВЕНЦІЯ ВІДКИДУЄ ПРОПОЗИЦІЮ КОМУНІСТІВ.

ІНДІЯНАПОЛИС, 26. січня. — Нинішне засідання конвенції майнерської юнії Юнайтид Майн Воркерз оф Америка було дуже бурливе. Оживлена дебата розвелася довкола внесків комуністичних симпатиків, після котрих майнерська юнія мала-би наперед винести резолюцію за признанням для Советської Росії, а відтак доложити своїх рук до створення робітничої партії в Злучених Державах.

Юнія не хоче робітничої партії.

Підчас дебати над внеском про утворенне робітничої партії в Злучених Державах бесідники підняли, що американські робітники ще не підготовані як слід до такого співділання, якого потреба для створення одноцільної політичної партії. Бесідники звертали увагу, що навіть між поодинокими робітничими партіями ще нема згоди; так приміром майнерська юнія не може договоритися з юнією зелізничих робітників щодо зорганізовання в юнію робітників, працюючих у копальнях зелізничої юнії. Остаточно конвенція відкинула внесок та постановила, що майнерська юнія й на далі має придержуватися безпартійної політики.

Юнія проти признання Советського Уряду.

Резолюцій за признанням большевицького уряду Росії було кілька, однак з прихильників тих резолюцій ніхто не хотів виступити з публичною промовою за резолюцією.

З огляду на те резолюції відослано до резолюційної комісії, котра відтак порадила конвенції резолюції відкинути за те, що комуністичні аґітатори в Злучених Державах своєю аґітацією наробили богато шкоди зорґанізованому робітництву. Резолюційний комітет звернув увагу делеґатів на шкідливу політику комуністів у кравецькому страйку в Ню Йорку та прийшов до заключення, що комуністи своєю тактикою зготають воду на млин підприємців.

Конвенція опісля відкинула майже одноголосно резолюцію про признанне советського уряду Росії.

Закидують большевикам уживанне грошей з Росії.

Підчас дебати делеґати закидували собі деколи дуже негарні річи. Комуністи говорили, що уряд юнії наслав на конвенцію самих своїх прихильників. Друга сторона перечила сьому закидови, а на місце сього закидувала большевицьким симпатикам уживанне для аґітації російських фондів. Один бесідник доказував, що майнерська юнія не могла зорганізувати конелсвилського мягковугольного округа, бо комуністичні аґітатори в своїй ненависти до проводу майнерської юнії підносили проти нього такі скрайні, а брехливі, закиди, що підкопали довіря майнерів не лишень до уряду, але й до самої юнії.

КАРНЕҐІВСЬКІ НАГОРОДИ ЗА ГЕРОЙСЬКІ ВЧИНКИ.

ПИТСБУРҐ, ПА., 26. січня. — Комісія Карнеґівського Геройської Фундації подала нині до відома своє рішенне про сьогорічний розділ надгород за геройські вчинки.

Разом оголошено 28 надгород. З того числа 10 надгороджених не живе, бо вони згинули, доконуючи геройських вчинків. Їх родини дістають грошеві надгороди, які разом виносять 6,600 долярів. На лісті є 4 женщини, з котрих одна втопилася, ратуючи людині життя в воді.

ҐЕНЕРАЛ КАЖЕ, ЩО ОЩАДНІСТЬ ПІДКОПУЄ НАСТБІЙ АРМІЇ.

НЮ ЙОРК, 26. січня. — Ґенерал Джан Рос Делефілд, бувший президент товариства резервових офіцирів, виголосив тут перед одним жіночим клюбом незвичайно цікавий відчит про духа армії в війні. Бесідник заявився проти того, щоби край ощаджував гроші на армію, бо на основі спостережень з послідної війни стверджено, що армія починається деморалізувати, коли вона відчує, що люди щадять на видатках для армії.

ВИГРАВ ВІД ТЕСТЯ ВІДШКОДОВАННЄ ЗА ЛЮБОВ ЖІНКИ

ҐВАЙТ ПЛЕЙНЗ, Ню Йорк, 25. січня. — Нині відбулася тут росправа над позвом Вилиема Ярмі проти свого тестя за забраннє любови жінки. Позовник позивав за відшкодованнє в сумі 50,000 долярів, а суд призиав йому 7,500 долярів.

ВИГНАЛИ ВСІХ МОНАХІВ З ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ.

КИЇВ. 25. січня. — Уряд Радянської України наказав опустити монастир Київо-Печерської Лаври всім монахам і священикам. Лавру побудував великий князь Володимир. В славних її печерах находяться мощі 73 святих. До неї приходили на прощу рік річно сотки тисяч прочан.

ФРАНК БУДЕ ДЕРЖАТИСЯ ОДНОГО КУРСУ.

ПАРИЖ. 25. січня. — Ціла Франція відотхнула легше, коли почула заяву французького міністра фінансів Поанкаре, який заявив, що курс франка вдалося усталити на 25 і пів франків за один доляр та що є повна ґарантія, що той курс буде задержаний.

БАНДИТСЬКЕ ГНІЗДО НА ДЕРЕВІ.

На гостинцях біля Люблина від кількох тижнів робить напади на купців та селян бандитська шайка. На днях один з опришків напав на купця Івана Романчика і зрабував йому 99 золотих. Побоюючися, що Романчик повідомить про напад поліцію, опришок привязав його шнурами до дерева і закнеблював йому уста. Так перебув нещасний купець 24 годин. Щойно на другий день звільнили його з пут дівчата, що вийшли в ліс на гриби. Купець дав знати про грабіж поліції. Погоня увінчилась успіхом: відділ поліції найшов в лісі леговище опришка. Устроївся він дуже штудерно, бо на дереві. Довший час не дав до себе приступити, відстрілювався. Щойно легко пострілений упав з дерева і попав в руки поліцаїв.

КРІВАВИЙ КІНЕЦЬ ПОДРУЖНОГО ТРИКУТНИКА.

В однім місточку під Варшавою прийшло оноді в ночі до крівавої розправи між робітником Завадзким і військовим підстаршиною Сосновским, який удержував близькі взаємини з жінкою Завадзкого. Сосновскі тяжко пострілив Завадзкого в голову, а опісля стрілив до себе. Оба в шпиталі померли.

35 ТИСЯЧ ВІСІМДЕСЯТИЛІТНИХ.

Як подає віденська преса, в невеличкій Австрії є 35 тисяч людей, що мають понад 80 років життя. Довше жиють жінки, бо на 35 тисяч старушків є 20 тисяч жінок. Підчас останнього спису населення в Австрії зголосилося богато людей, що вродилися в 1826 р.

ПОЖЕР ЗА 7 РОКІВ 125 ЛЮДЕЙ.

З Лондону доносять, що в Індії убито одного старого леопарда, який за останніх 7 років позбавив життя 125 людських істот.

Цей хижак бушував на просторі 350 квадратових миль в західній части краю Ґарвал і тубильче населення жило в постійнім страсі перед його нападами. Сміливий звір поривав свої жертви навіть з середини хат або з подвіря. Майже без перерви відбувалися лови на нього, ставлено ріжні пастки, кладено отрую по лісах, але хитрий звір не дався ні зловити, ні убити. Тубильці вважали його несамовитим і вірили, що того людоїда не зможе поконати ніяка людська сила. Остаточно англійському капітанови Кобертови пощастило поцілити кулею старого шкідника після десятьох тижнів мандрівки по лісах за його слідами.

ВИЇМКОВИЙ СЕРЦЕВИЙ АТАК.

В Сокільниках коло Львова занедужав сімдесятилітний Мартин Кашуба. Попав в стан одеревіння, не приймав їжі, хоча мав правильний віддих. Жінка пішла до лікаря, а цей на основі опису недуги сказав, що це сплячка і що хорий за кілька днів видужає. Минуло шість днів, Кашуба не приходив до здоровля, навпаки погіршилося йому, зовсім стратив притомність, а штучно подавану йому їжу зразу віддавав. Приїхав лікар і ствердив, що це параліж серця, який не викликав відразу смерти тільки завдяки незвичайно міцній будові тіла недужого.

В ПОЛЬСЬКІЙ БУРСІ У ЛЬВОВІ.

Від довшого часу хтось обкрадав у Львові польську бурсу ім. Костюшка. Щоби зловити злодія, управа бурси виставила нічну варту. Довший час сторожив один з настоятелів зі старшим учеником. На днях зловили злодія, який зручно вдрапувався на поверх до вікна і крав. Цим разом теж зручно як кіт добувався до каси бурси. Його приловили. Він мав револьвер, отже прийшло до перестрілки, в якій злодія смертельно ранено. Показалося, що це таки бувший вихованець бурси — К. Ломніцкі. Він служив тепер при війську. З війська втік і займався нападами.

НАПАД НА ПОЧТУ.

Н днях в Самборі обрабовано почту. В ночі впали до будинку почтового чотири замасковані особи, звязали офіціяла почтового і одну урядничку, забрали з каси всю готівку, яка там була і втікли. Польські ґазети записують цей напад на конто „української військової організації", бо мовляв „техніка" нападу нагадує на напад у Львові в березні 1925 р. і на недавні напади на почту в Радехові і Кросні.

ВИСОКИЙ УРЯДОВЕЦЬ — ПАЧКАРЕМ.

У Вильні відкрито велику орґанізацію пачкарів. Вмішаний в неї один високий урядовець, що „шварцував" кокаїну з Данціґу до большевиків.

ФАЛШИВИЙ ЦАРЕВИЧ.

Як подають ґазети, в Київі має відбутися вневдовзі процес проти значного числа людей, що ширили монархістичну пропаґанду. А мали вони робити це в цікавий спосіб. В одному з київських монастирів крився молодий хлопець, дуже подібний до замордованого большевиками сина Миколи II. Називається він Малахов. Він ходив від села до села і відіґравав ролю царевича. Виголошував промови, обіцяв селянам великі пільги. При помочі Малахова розведено широку пропаґанду. Большевики перевели арештовання між прихильниками фалшивого царевича, одначе його самого не потрафили зловити.

ДИКЕ ПЛЕМЯ.

Англійський дослідник південної Америки Геджес відкрив там в пралісах невідоме досі індійське племя Зутуґілів. Владу над цим племенем виконують чарівники. Народ слухає їх сліпо. Вірять Зутуґіли, що боги мешкають в ґлибині землі, бо в небі булоби їм з огляду на близкість сонця за горячо. Що на землі діється, бачуть боги через отвори вульканів. І коли Зутуґіл хоче допуститися злочину: вкрасти корову, вибити жінку чи ошахрувати приятеля, затикає отвір вулькану ріщем і травою, щоби боги не бачили. Богів перепрошують Зуґіли, кидаючи до отвору вулькану малі діти. Боги мають дуже любити дітвору. Коли англійські подорожні старалися відмовити червоношкірих від цих крівавих жертв, вони пішли після наради затикати отвір вулькану. Анґлійці втікли, бо їм один повіреник зпоміж Індіян сказав, що чарівники дали розказ повбивати чужинців. А що боги за вбивство гостей гніваються, так вони пішли заткати вулькан, щоби боги не бачили.

НАЙБОГАТШІ ЛЮДЕ.

В Анґлії великі маєтки є скупчені в руках відносно невеликого числа людей. Около 10 тисяч щасливців має там в своїх руках більше як одну пяту частину цілого майна Анґлії. У Франції найчисленнійшою є ґрупа середно заможних людей. В Німеччині від кільканайцяти літ виявляється нахил до скупчування великих маєтків в руках нечисленних одиниць.

НЕ ЇДЬТЕ ДО АРҐЕНТИНИ!

До Арґентини приїздить тепер около 900 осіб місячно, в чому 50% жидів. Еміґранти в Арґентині страшно бідують. Там дуже важко найти працю. В самій столиці Арґентини є 100,000 безробітних.

В ЕВРОПІ ОБВИНУВАЧУЮТЬ АМЕРИКУ ЗА РОЗРУХИ В КИТАЮ

ПАРИЖ, 26. січня. —Европа дуже пильно слідить за тим, яке буде відношенне американського правительства до подій в Хінах. А знова часописи французькі, англійські а навіть німецькі переповнені статтями про заворушення в Китаю. Цікаве тут те, що загально винують за ті розрухи американських місіонарів, які вбивали Хінцям в голову добродійства независимости і самоозначення. Місіонарі підмінували старі хінські традиції і вірування, а вашингтонська конференція зродила в Хінців надію на скоре визволенне краю зпід чужинецького впливу.

В Европі тої думки, що Америка не прилучиться до ніякої оружної інтервенції в Хінах, хиба би була змушена ратувати життє американських горожан. Поза тим вона не має ніяких особливих інтересів в Хінах.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ВИСАДЖУЄ ПЕРШИХ ТИСЯЧУ ЖОВНІРІВ В ШАНҐАЮ.

ШАНҐАЙ, 27. січня. — Перша партія британських війск наспіла з Гонгконг. Це перша військова британська сила, яка вступила на хінську територію. Послідний раз інтервеніювало британське війско підчас боксерської революції.

З ДВОХ СТОРІН ХОЧУТЬ ДІСТАТИСЯ ДО МІСТА.

ЛОНДОН, 26. січня. — З одного боку Англія робить всі заходи, щоби чимскорше стягнути як найбільше війска та опанувати містом Шанґайом, яке є найважнійшим тороговельним центром, бо в нім скупчені найбільші чужинецькі інтереси. До того здовж ріки Янґце живе яких 40,000 чужинців, яких життє тепер в небезпеці. Щоби отже їх охоронити, треба мати в своїх руках місто і ріку.

Британська армія хоче окружити місто оборонним ланцюхом і боронити його від наступу хінських ґенералів.

Знова національна армія поробила рівнож всі кроки, щоби опанувати містом ще заки його займе британське війско. Анґлійське правительство заявляє, що коли місто буде заняте такою силою, яка може вдержатися, Велика Британія не буде вести з ним війни, хиба би була змушена до сего тим, що булоби загрожене життє і маєток британських горожан в Шанґаю

ҐАРІБАЛЬДІ НЕ ОДЕРЖАВ АМЕРИКАНСЬКОГО ВІЗА.

ПАРИЖ, 26. січня. — Американський уряд не виказує великої охоти, щоби допустити до Америки полковника Ґарібальдія, якого судили в Парижі за те, що хотів вмішати Францію в катальонське повстаннє і довести до непорозуміння між Еспанією і Францією.

Ґарібальді заявив, що він хоче дістатися до Америки тому, щоби одержати від брата документи, які йому потрібні, щоби виказати свою невинність.

Тепер мусів втікати Ґарібальді до Анґлії, бо суд присудив йому опустити Францію. В Анґлії придержали його і не знають, що з ним робити, бо Ґарібальді заявив, що він хоче їхати до Куби, а з Куби подають, що вони не приймають людей, яких другі держави викидають.

СОВІТИ ПОБОЮЮТЬСЯ ВІЙНИ.

МОСКВА, 26 .січня. — Преса без обиняків розкриває важке положенне совітів, кажучи, що вони окружені зі всіх боків ворогами, які готові до наступу. Зі всіх боків підносять, що ще ніколи не було ґрізнійшої хвилі для совітів, як та, яку вони тепер переживають. У сусідних з совітами державах фашизм підносить голову, а то в Польщі, Литві і Латвії. Фінляндія має стрілецьку орґанізацію, яка числить 100,000 боєвиків, а Естонія і Латвія мають подібні орґанізації, коли Польща має 250,000 таких самих стрільців, які дістають грошеву допомогу з боку правительства.

До того французько-румунський мир не ворожить нічого доброго, бо ставить Францію виразно між ворогами совітів.

ФРАНЦІЯ КАРАЄ НАТУРАЛІЗОВАНОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ГОРОЖАНИНА ЗА ТЕ, ЩО НЕ СТАВИВСЯ ДО ФРАНЦУСЬКОГО ВІЙСКА.

ПАРИЖ, 26. січня. — Франсоа Пішон, який є натуралізованим американським горожанином від 20 літ, відвідував своє родинне село в Франції. Тут забрала його поліція і віддала під суд як дезертира, який не ставився до армії підчас поклику в 1914 році. Його засудили на два роки тюрми.

Пішон є богатим купцем і має родину, жінку і діти в Ню Йорку. Як вашінґтонський уряд тому не зарадить, чоловік буде мусів сидіти в тюрмі, бо Франція не узнає ніякої натуралізації.

ЗЛОДІЙ, ЯКИЙ ЖИВ ЯК КНЯЗЬ.

БЕРЛІН, 26. січня. — Банковий післанець Адольф Кохельман віддав себе в руки поліції та заявив, що це він є тим банковим післанцем, який перед роком вкрав $7,000. За ті гроші обїздив він Европу і приглянувся тому, як пани бавляться і сам забавлявся, аж доки не витратив всьо до цента. При розправі бавив він суддів своїми оповіданнями, які закінчив тим, що він хотів пізнати фільозофію життя і пізнав її. Доктори одначе ствердили, що його фільозофія, це фільозофія хорої психічно людини, якою на ділі являється Кохельман.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає
Телефон „Свободи" 498 Montgomery Тел. У. Н. Союза
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КАНЦЛЄР

Коли хто прочитає це слово, так певно стане йому в одну мить перед очима залізний канцлер Німеччини Бісмарк, який то сціпив німецьку націю і збудував сильну німецьку державу. Кождий нарід хотів би мати в себе подібних залізних канцлерів, які були би свідомі свого високо становища, які маючи в своїх руках високий уряд, пособляли би витворенню національної сили. Та не про таких канцлерів хочемо тут говорити, не про великих державних мужів, але про инших, про дієцезальних канцлерів. Тих, що є першими по епископі, що виконують високий уряд в дієцезії. А згадуємо про те тому, що як в краю, так і в Америці маємо доволі клопоту з тими то дієцезіями, з епископами й канцлерами.

До чого звелася роля теперішних канцлерів, бачимо найкраще з того, що пише про той високий уряд старокраєва ґазета „Український Голос". Виказуючи як то епископ Коциловський усуває від впливу поважнійших, спосібнійших і характернійших священиків і каноніків, подає дописуватель про уряд канцлера таке: Возьмім уряд канцлера, який коли не є премієром ді;цезальним то шефом кабінету канцелярії. Ото той дієцезальний премієр в Перемишлі від р. 1918 став возьним, який з книгою доручень ішов на почту по ординаріятські листи, а опісля вечером двигав листи і пачки на почту.

Це було заняттє канцлєра епископа Коциловського. І над тою поневіркою болїє дописуватель „Укр. Голосу". Отсе саме нас найбільше обходить і є причиною, чому ми про це пишемо. Ми, річ природна, осуджуємо таке поведеннє епископа Коциловського і йому подібних, які поробили з канцлерів і каноніків звичайних листоношів, і яких позиція ще гірша від плебейських сенаторів в римськім сенаті. Бо тим сенаторам вільно було хоч тупати, коли вони не погоджувалися з рішеннями сенаторів патриціїв, а нашим канонікам і канцлерам вільно хіба тільки приплеснути епископови і заявити, який то він мудрий. І то все, бо в противному разі мусілиб зрезиґнувати і уступити. В тім і ціла біда. В тім корінь деморалізації. Бо люде не уступають а приплескують далі. Тому нема чого жаліти канцлерів і каноніків, коли їх копає епископ.

Канцлери чи каноніки призначені не тільки до помочи епископа, але надають їх уряди старшим і досвідченим людям на те, щоби вони гамували нерозсудні кроки недосвідчених епископів, яким дуже часто епископська почесть попереверталa голови. Тому, коли епископ з ними не числиться і голосу їх не слухає, вони повинні зрезиґнувати, а не дати епископови заслонюватися їх іменами. І Бісмарк уступив, коли не міг погодитися з кайзером. Так повинні зробити всі чесні канцлери, каноніки, коли вони незгідні з епископом.

ЖИВИЙ ПАПЕРОВИЙ ЧОЛОВІК!...

Є на світі річи, яких — здається — ніколи не треба пояснювати, що то вони таке. Але це лиш так видається, бо мало є людей, щоби якусь річ зрозуміли в цілім її естві. Одну таку річ треба нам, селянам, нині розібрати, бо се для вас дуже-дуже важне! Отже розберім питання: Що то таке ґазета, або часопис?

Неодин з вас засміється і скаже: „Хиба я не знаю, що ґазета — то кавалок задрукованого паперу, в якому є подані ріжні новини!" Така відповідь недобра, бо ліпше є відповісти: „Ґазета — се живий, паперовий чоловік". І як не є все одно, коли до вас говорить Василь, а коли Данило, — таксамо не є „все одно", коли читаємо ґазету одну, а ґазету другу. Саме в той час, коли ми ґазету читаємо і обертаємо її в руках, тоді ґазета обертає на всі боки нашим серцем і нашою душею і до ґазети можна приложити ту саму приповідку, що до нашого товариша: „З яким пристаєш — таким ся сам стаєш". Часом товариш може помогти, може розвеселити, порадити, а злий товариш, то може ще й у біду пхнути, до нещастя довести. Те саме і з ґазетою: одна може навчити нас добра, може розказати нам правду і стати для нас розрадою — а инша, хоть і дасть нам жменю добра, та зате наробить нам цілу копицю шкоди. Коли у вашу читальню, чи хату, приходить ґазета, то се не приходить кавалок паперу, але приходять до вас ті люди, що ту ґазету пишуть.

Представте собі, що до вас приходить що тижня (чи що дня) якийсь дуже бувалий і рухливий чоловік, дуже говірливий і розказує вам про всякі новини, про всілякі дива, а ви слухаєте-ненаслухаєтеся, таке все цікаве. При тім він неодно захвалює, неодно ганить, тай все вас поучає: „Ви робіть так а так, тамте занехайте, а те спробуйте" — а при тім ще й кленеться, що то всьо — правда і як говорить, то подобає на зовсім доброго чоловіка. Коли він вас зачне вже довший час так відвідувати, то він для вас стане вже знакомим, або навіть бажаним гостем. І будьте певні, що як той ваш відвідувач є спритний і несовісний брехун, то неодну видумку, чи брехню подасть вам замість правди, а ви навіть того не спостережете. А хибаж для вас є все одно, хто вас відвідує: чоловік добрий чи злий, брехун чи правдомовний, мудрий чи дурак? Ось бачимо! Як не є чоловік чоловікови рівної вартости, так і вартість ґазети не є однакова. Треба нам лише з добрими людьми приставати, треба нам лише добрі ґазети читати.

Вміти ґазету читати, то ще за мало! Треба ще й уміти її розуміти, чи часом вона... тимво... не підшита... Не кажіть, що ми вже всі на ґазетах розуміємся, котра добра, а котра зла. Тепер все робиться способами і також способами позискують собі наше довіря злі ґазети. Більша часть з нас не знає ще, яке велике значіння і силу мають у світі ґазети, тож як можна говорити, що ми вже всі на ґазетах розуміємося. — Мало є нині на світі ґазет, що видаються для грошевого зиску. Головною метою кождої ґазети є: ширити якусь думку, якусь ідею, або інакше сказавши — взяти під свою команду думки своїх читачів. Бо не кермують читачі своєю ґазетою, але ґазета своїми читачами. Тому неодні особи чи товариства часто докладають до видання ґазет великі суми, аби лише мати вплив на других. Хтось скаже: „Або брехнею можна когось переконати, або мене може хтось заставити думати так, як йому подобається"? Ой чому ні! Навіть така книжка, чи ґазета, до якої пересічний чоловік вже з упередження має ненависть — полишає на ньому по перечитанню певне враження і якби дрібку свого впливу. Вистарчить на початок, як вона його переконання назве непевними, а його розуміння якоїсь річи — мильним. Знаю таких селян, що кожне друковане слово уважають за правду. Колиб воно так було, булоби добре! Та — на жаль — так не є. Памятаймо, що які є люде, такі є нині книжки і ґазети, які сіють між народом не лише думки добрі і певні, але також злі і хибні.

Зла, або хибна думка робить лихо не тільки свому властителеви, але і тим, що тій злій і хибній думці приглядаються. Таку думку можна назвати несвідомою брехнею, бо той, що ті хибні думки ширить, сам не знає, що він помиляється. Возьмім приклад: Хтось знайшов ґранату і думаючи, що нічо злого не станеться, зачав її розбирати. Другі, уважаючи його за мудрого, зачали тій роботі приглядатися, бо повірили поглядам того легкодуха. Нараз ґраната вибухла і побила усіх! Або таке: Найстарший між хлопцями — Федько, побачивши на ставі лід, каже до молодших: „Ано! всі разом розженімся і шурр, аж на середину!" Він думав, що лід вже грубий, а джуси повірили і послухали, бо уважали його за наймудріщого. Лід заломився і двох втопилось... Отсе є наслідки хибної думки, або несвідомої брехні. А свідома брехня є тоді, коли хтось других одурює і знає, що се брехня. Свідомо брешуть напр. на ярмарку, як лиху худобу і товари захвалюють. Коли хтось не розуміючись, повірить і таке купить, то тоді кажемо, що він — ошукався. Але наслідки свідомої і несвідомої брехні є однакові, так само, як для когось є однаково, чи його хату хтось запалить умисне чи через необережність, чи його хтось убє умисне чи нехотячи.

Не говоріть, що треба читати ґазети всі, бо з одної правди не довідаєтесь. З ґазети, що свідомо бреше, не довідаєтесь правди ніколи! Та коли ви тій брехні повірите, то тоді будете ошукані. Задля цікавости і здобуття правди може читати всяке лише той, що посідає вже правдиву освіту, а крім того має ще свій дар розуму і вміє все льоґічно розібрати. В аптиці много є медикаментів, та не всі можна на язик брати, бо можна отруїтись... Треба розумітись на всім.

Неодна ґазета — се звичайний собі реклямовий афіш, який захвалює лише свою партію, а всіх, що поза нею, відсуджує від чести.

Добра ґазета — се друг, а зла — се ворог. Нехайже кождий з нас знає, що ґазета — се живий паперовий чоловік!

Селянин **Т. М.**

„Укр. Голос" (Перемишль).

НЕЧУВАНА НАГІНКА НА УКРАЇНСЬКІ ПРИВАТНІ І ЗБІРНІ ЛЄКЦІЇ В МИШИНІ.

—o—

Проти волі населення введено масово до українських шкіл польську викладову мову. Українське населення, хотячи виховати дітвору в рідній школі, шукає виходу із примусового положення і закладає щораз частіще по селах або приватні школи, або приватні лекції для своєї дітвори. Цим шляхом пішли мешканці села Мишин, печеніжинського повіту. Вони уладили для своїх детей приватні лєкції, де діти в гуртках по десять побирають шкільну науку. Ця громадянська самопоміч стала солею в оці політичній владі. І стався нечуваний факт.

Дня 2. жовтня 1926. перепровадила державна поліція ревізію у голови Кружка „Рідної Школи" в Мишині, забираючи від нього статути Кружка, затверджені воєвідством, протокол і спис членів. Ревізію переводило трох поліцаїв. На запит голови Кружка Василя Миронюка (сина Михайла), на чиє доручення переводять ревізію і чи мають на неї уповноваження, заявив Квятковский, що це нікого не може обходити. Коли голова Кружка настоював на своїм і жадав, щоби йому сказали, яким правом переводять ревізію, показав Квятковский письмо, зслонюючи його наголовок і число, в якім вичитав голова Кружка, **що приказується опечатати льокаль, де відбуваються збірні лекції, і розігнати дітей.** Під письмом находився підпис печеніжинського старости Тишковского.

По перепровадженню ревізії в приватнім домі голови Кружка, візвав його Квятковский, щоби він пішов з ним до тих льокалів, де відбувається наука. І так **опечатала поліція дві хати, де відбувалися лекції,** а саме: в Насті Миронюк і Андрія Морчернюка, **розігнала дітей і заборонила відбувати дальшу науку.** Тут забрали шкільні підручники дітвори, сшитки, записки учителя, книжки Кружка, листи з Головної Управи і копії листів до Головної Управи, стінні карти України, Польщі і Европи.

Цю подію випередило письмо шкільного інспектора Риґеля, яким він поручав провізоричній управительці місцевої школи Дригорцевій — виказати всіх тих дітей, що ходять на збірні лекції — на кару.

Дня 4 жовтня виїхала делеґація з 12 людей до староства в Печеніжині, щоби інтервеньовати в цій справі. На делеґатів викрикував староста Тишковскі, як на своїх слуг, погрожуючи їм в ріжний спосіб. Коли один з делеґатів звернув чемно увагу старости, що до нього прийшли люди на скаргу в справі розігнання збірних курсів, розлючений шляхтич накинувся на цього чоловіка та піднесеним голосом почав викрикувати. Врешті укарав Кравчука Михайла пятьдневним арештом, а одного делеґата за те, що не мав при собі „доводу особістеґо". На заяву делеґації, що родичі мають право учити своїх дітей приватно, заявив староста, що він у своїм повіті не позволить нікому уладжувати лекцій.

Поступовання старости і державної поліції є справді нечуване. Приватні лекції є дозволені на основі таки польських законів. Державна поліція замісць того, щоби ловити злодіїв, робить нечувану нагінку на шкільну дітвору і на українські установи.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

БРУКЛИН, Н. Й. Українське Бр. Пр. Тройці, від. 203, на річних зборах в дни 4. грудня м. р. вибрало на р. 1927 слідуючий уряд: Іван Балко А., предс.; Петро Дацко, заст. предс.; Володимир Яськевич, секр.; Василь Шеремета, заст.; Стефан Глушко, кас.; Теодор Ващишин, заст.; Лука Кісь, тростіс; Павло Муж і Михайло Шипот, члени контр. комісії; Теодор Сорока і Теодор Смілка, прапорщики; Іван Балко Ст., капітан. Збори братства відбуваються все в гали церковній ч. 162 Норт 5-тої ул. в першу суботу по першім. Дальше повідомляється всіх членів місцевих і позамісцевих, що за місяць лютий збори винятково відбудуться в суботу, дня 29-го січня с. р. о годині 8-ій вечером, в гали церковній, на котрі обовязані явитись всі члени і урядники під грозою кари статутом предвидженої. — Іван Балко А., предс.; Володимир Яськевич, секр.

Г. Мальо.

БЕЗРОДИНИ

Після німецької перерібки переповів В. В—р.

(Докінчення).

(20)

— Ти можеж мене називати мамою — сказала Ганна — я тебе люблю, як рідну дитину. Але щоби ти сказав на то, коли би твоя рідна мама віднайшлася?

Ілько зірвався і сів в ліжку. Він зблід цілий. — Чи ви знаєте що про мою неньку? О, скажіть мені все!

— Не знаю, чи твоя мати ще жиє, чи ні — відповіла Ганна, поглядаючи пильно на него, але за тобою вивідувалися. Я хотіла тобі про се оповісти, коли будемо самі.

— А хто-ж вивідувався за мною?

— Прийшов лист до нашого пан-отця зі столиці, здається мені від адвоката. В нім запитували, чи я ще жию і чи маю при собі того хлопця, що його мій муж найшов на улиці і приніс до дому. Я розповіла панотцеви все, що лише про тебе знала. Вони відписали, що ти виховався у мене, але перед чотирма роками пійшов з якимсь італійським музикантом в світ, і від того часу нема про тебе жадної чутки. Потім прийшов ще один лист, що за тобою всюди шукають і якби случайно дійшла про тебе яка вість, щоби сейчас донести адвокатови.

— Чи думаєте, що то мої родичі питають за мною? — спитався зворушений Ілько.

— Хто-ж то може знати? В кождім разі хтось з твоєї родини. Завтра рано підемо до панотця, нехай напишуть, що ти тут, а тоді вже побачимо, що з того буде. А тепер спи спокійно і не клопочися нічим.

То легко так сказати. Сеся гадка, що то може його родичі шукають за ним, що може прецінь хтось є в світі, кого би він обходив, що може він не живе одинокий, осиротілий в світі, зворушила Ілька так, що він довго перевертався несупокійно в своїм ліжку на всі сторони. Стара Ганна сиділа при нім, промовляла до него, успокоюючи його, взяла його руку в свою долоню, так як то він любив, коли був ще малою дитиною, і він успокоївся помалу й заснув твердим здоровим сном.

Зараз другого дня пішла стара Ганна до пан-отця, а він написав сейчас до столиці. Ілько провів перші дні немов в лихорадці, але день минав за днем, а вість не приходила жадна; небавом і забулося про се, а Ілько і Матвій бавилися, як в рідній хаті.

Ілько опроваджував Матвія всюди, показував йому кожде місце, де тільки коли був. Але найрадше бігали вони на той горбок, з котрого він последний раз прощався з рідним місцем, а відки знов з поворотом побачив дім старої Ганни.

Одного разу сидів так з Матвієм і Фіделієм на горбку і дивився в долину.

— Дивися, іде якась бричка! — закричав і показав на гостинець.

Звичайні сільські вози можна було часто бачити на гостинци, але такий повіз, який саме надіздив, замкнений, то було щось рідкого. Повіз підіхав і станув перед хатою Ганни. Хлопці побачили, що Ганна вийшла з хати і зближилася до повозу. Отворилися дверцята, висіло дві особи, женщина з хлопцем, і пійшли з Ганною до хати.

Ілько глянув на Матвія. Кров почала йому скоро кружляти. Чи ти думаєш, що то може моя мати? — Але він не чекав на відповідь Матвія. Мов вітер пустився з гори, Матвій за ним, але він лишив його далеко по заду.

Задиханий прибіг перед хату. Вікно стояло отвором, він бачив цілу кухню. При столі сиділа якась женщина. Вона здалася йому знакомою, але сиділа так відвернена, що він не міг докладно розріжнити черт її лиця. О її рамя оперся хлопчина. На столі перед женщиною лежало діточе білє і постіль. Стара Ганна стояла перед нею і щось їй розповідала, а вона отирала собі від часу до часу очи хусткою. Ілько рушився, а хлопець обернувся до вікна. — Ільку, Ільку! — закликав він. Також женщина обернулася. То був Артур з мамою.

В одній хвили вони обнялися, а Ількови здавалося, що сили його опускають. Отже то не були ані родичі, ані кревні, що за ним шукають — то була пані Фільдляндова. І чиж міг він коли о тім подумати! Але розчарованнє тревало всего хвилину. Радість, що вони знов побачилися, огорнула його. Він припав до Артура. — Артуре, Артуре, то ти? — І вони кинулися в обійми. — І ти можеш вже ходити, не потребуєш вже лежати?

— О ні, я вже зовсім здоров, але ти довідаєшся зараз ще щось чуднійшого. Ходи до матери.

Ілько йшов як оголомшений. На середині кухні стояла пані Фільдляндова і оперлася о крісло. Ілько пустився до неї, вона пустилася до него і отворила рамена.

— Пані Фільдляндова, дорога пані! — закликав Ілько.

— Не кажи пані Фільдляндова, але мама — промовила вона і розплакалася. — Я твоя мама!

Ілько видивився на цю, не розуміючи її. Вона обняла його сильно. — Моя найдорожша дитино, мій найстарший сину, моя страчена і віднайдена дитино! — лебеділа вона. — О Боже, який ти милосерний.

— Ільку, Ільку, я твій брат! — кликав Артур, притискаючися до матери й до Ілька. — Ми належимо тепер всі до себе і не розлучимося ніколи! О, як я тішуся, що ти моїм братом!

Довго то тревало, заким всі успокоїлися на стільки, щоби цілу справу можна було спокійно вияснити. Пані Фільдляндова обняла Ілька одною рукою, а Артура другою і розказала то, що ми вже по части знаємо, як вона тяжко хорувала, як її муж помер, а дитину украли, як її шурин пошукував за дитиною, але нічого не вдіяв, як вона вкінци погодилася з своєю тяжкою долею і посвятила своє життє другій дитині — Артурови.

Перед кількома місяцями просила її колишня нянька першої дитини до себе. Вана лежала на смертній постели, а хотіла успокоїти свою совість, заким стане перед лицем Бога. Вона призналася, що на порученнє шурина пані Фільдляндової, котрий сподівався загарбати маєток і обіцяв їй велику нагороду, обвинула дитину коциком і білем і положила перед дверима до городу. Вона сторожила так довго, доки не побачила, що якийсь чоловік підняв дитину й забрав з собою.

Можна собі подумати, як дуже зворушила тота сповідь панію Фільдляндову. За помочию поліції удалося довідати про імя і мешканнє того чоловіка, що забрав дитину з собою. Написала зараз до того села до пан-отця, але довідалася, що хлопця вже тут нема. По імени того Італійця, з котрим він повандрував, і на підставі опису Ілька догадувалася пані Фільдляндова, що той напів заморений голодом хлопчина, котрого вона забрала тоді на „Лебедь", то її дитина. Від того часу шукала вона за ним без відпочинку; втім прийшов лист зі звісткою, що Ілько вернувся до Ганни.

Тепер не вдоволялася пані Фільдляндова листом, вона сама приїхала. Ті річи діточі, що Ганна переховала, а котрі вона сама шила-вишивала, впевнили її, що то її дитина, і вона обняла його тепер, чуючись незмірно щасливою.

По хвилі увільнився Ілько з її обіймів. Його очи звернулися на Матвія; він стояв блідий і наляканий в куті.

— Мамо, то Матвій, мій найліпший товариш. Як мене любите, то мусите також його любити.

Пані Фільдляндова приклакала Матвія до себе і поцілувала його в чоло.

— Я буду також про него дбати, так як його рідна мати — заговорила вона ласкаво.

— А Ганна? — Ілько взяв Ганну за руки.

— Що-ж буде з Ганною?

— Ганна перенесеться до нас, ми будемо її на руках носити, чи так?

— А Фіделіо пійде також до нас — тішився Артур — він належить також до родини! Чи-ж не так, Фіделіо? — Мудрий пес, здається зрозумів його. Він випрямився і вклонився поважно пані Фільдляндовій.

Ілько спав знов в своїм ліжку в кухні. Ганна відступила пані Фільдляндовій своє ліжко, Артурови постелила на ліжку Мартина, а собі і Матвієви приладила постіль в комірці під дахом. Тепер сиділа коло Ілька не стара Ганна, але його рідна мати.

— Матусенько — лебедів Ілько, примилюючися — потіш мене ще раз, що я не сам-оден в світі, що я маю матір і брата!

Вона зігнулася до него і цілувала його в лице і в уста.

— Ні, моя дорога дитино, дасть Бог, що ти вже ніколи сам оден не лишишся. Дякуймо Богу, що Він так ласкаво звів нас знов разом.

Конець.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДВА ІНТЕРНАЦІОНАЛИ.

Якось переходив я біля епископського дому при Н. Френклин Ст. в Филаделфії, Па., де під сю пору проживає епископ др. Богачевський. Глянувши в вікно, запримітив я малюнок і велике оголошення. Я зрадів, бо відразу подумав, що це певно святочні розкидки Рідної Школи або Інвалідів нашої армії.

Та яке було мое розчаровання, коли на образку побачив я родовитого Москаля в „рубашці" і заклик вступати в члени товариства допомоги Близькому Сходови, Росії і другим, тільки про Україну не було мови. За день чи два попадає мені в руки часопис „Америка", а в ній читаю приказ еп. Богачевського до священиків і вірних греко-католиків Українців, щоби перевели вписи в члени згаданого товариства для помочі „Україні і Росії", а п. редактор додав ще від себе детайлічні вказівки, як перевести цей приказ в життя. Я похваляю всяку гуманітарну акцію, а тим самим і акцію нового католицького товариства для помочі Близькому Сходови а саме Росії і иньшим народам, про які мова в англійській відозві того товариства. Не погоджуюся одначе з тим, щоби епис. Богачевський і др. Назарук самовільно перемінювали характер відозви товариства, пишучи „для помочі Україні і Росії". Як Українець і член нації, яка бореться с своєю державу і хоче стати побіч иньших народів могучою і сильною, поставив я собі таке питаннє: Як можна уживати церковного апарату, — удержуваного за українські гроші — до збірок для Москви і то ще в той день, який призначено для святкування роковин злуки всіх українських земель в одну суверенну державу.

Як можна дурити українську імігра́цію і уживати слова „для помочі „Україні і Росії", коли в оригінальних відозвах цего товариства згадується тільки про страждаючих Росіян, про Вірменію, Туреччину, Сирію, Грецію, тільки про Україну згадки нема. Як може епископ — удержуваний за українські гроші, вживати церковного апарату до збірки на Москву в той час, коли Рідна Школа паде під ворожим ударом; коли інваліди української армії скитаються без протез і даху і жебрають куска хліба; коли ляцькі і мосцевські тюрми заповнені українськими політичними вязнями і революціонерами; коли „Просвіта" кличе нас о жертви для боротьби з неграмотністю.

Чому це досі не вживав еп. Богачевський церковного апарату примиром для приєднання членів для тих українських установ?

І насувається ще одно питанє: Як можуть вірні греко-католицької дієцезії, які зазвиняють себе щирими Українцями, це все терпіти. Як може греко-католицька парохія в Филаделфії давати хліб людям, які проти волі парохіян відмовляють ся від участи в спільнім святі 1. Листопада, тому, що на святочнім концерті „диригентом буде людина, яка обслугує апостатів". Тим самим людям, які, як оо. Пик, Процько і др. Назарук, ебруть потім участь в бенкеті біля ляцьких священиків та проголошують „драйв" за приєднанням членів для помочі Росії.

Мені відомі резолюції филадельфійських парохіян в українських справах. Але якжеж погодити ці резолюції з тим, що їх парох безкарно гуляє по інтернаціональних бенкетах і проголошує в церкві в день злуки українських земель поміч для Москви! Питаю: Де є наша національна честь?

Відвічальність за поведення церковної гієрархії паде в цілости на членів церковної організації, які вони відвічать-муть перед укр. історією за це, що своїми власними грішми удержують апарат, який не пособляє визвольним змаганням українського народу. Який підпорядковується римському інтернаціоналови, а нехтує своїми рідними установами, бо їх закликів чи ухвал не виконує.

Отсе вам перший інтернаціонал!

При цьому мені пригадалася друга подія. В Шикаго істнує товариство „Приятелі Совєтської Росії", (Френдс оф Совет Рашія), яке видає свій журнал. Переглядаючи цей журнал, прочитав я звіт одного американського фармера, який в товаристві комісаря обїхав — як каже — всю „полудневу Росію, був в Харкові, Київі і Одесі". Про Україну він нічого не чув. Переглядаю при кінці журналу спис жертводавців і бачу, що якийсь український Комітет зі Скрентону (Юкраїнєн Комітті, Скрентон) зложив $15 на допомогу цему товариству.

І знова насувається питання: Чому ті „приятелі" зі Скрентону не зложили нічого хоч би для Радянської України, або чому вони хоч не пригадали тим приятелям, Росії, що істнує і Радянська Україна?

В Вашингтоні істнує бюро радянського уряду, яке видає журнал „Рашіян Ревю" а деякі наші газети переводять це по українськи на „радянське" Ревю. Так вам виглядає отсей другий інтернаціонал!

В Филаделфії одна українська газета перевела з англійської мови слово „рутеніен" (справа виступу хору греко-католицької катедри на світовій виставі) на „український" а слово „Рашія" перемінила на „Україна і Росія". Нюйорська газета робить трохи лекше, бо з Рашіян робить лише „радянський".

І знова насувається питанне: чи не з ляку перед свідомим українським громадянством епископ та редактори так дужє „українізують" всі наведені установи? Чи наше громадянство свідоме того, що воно своїми грішми удержує серед нашого народу два інтернаціонали, які нехтують своїми національними установами? Чи це свідоме громадянство зрозуміє, що в нашім народі може мати місце лиш така церковна гієрархія, яка служить державним інтересам українського народу? І чи вірні укр. греко-католицької церкви як щирі Українці не повинні тепер показати, що їх церковна організація служить в першу чергу інтересам народу та що замість збирати членів для помочі Росії, повинна вона збирати тисячі членів для Рідної Школи Просвіти, Реміснічої Бурси, та Дому Інвалідів Української Армії, а надто фонди на продовження визвольної боротьби за суверенну українську державу? Бо щойно таку церковну ієрархію буде можна признавати, шанувати та вірити, що вона не тільки в словах але і на ділах українська.

Др. Володимир Ґалан,
з Филаделфії, Па.

ХОЧА НАС ВЖЕ ДОБИВАЮТЬ — МИ ВІРНІ РАБИ.

Славнозвісний мамелюк Миколи Василька за Австрії, а тепер попихач і хлібоїд ген. Авереску пан „лицар" Лукашевич виступив й собі від „імени українського народу", живучого в Румунії, з вірнопідданчою декляраціею перед румунським парляментом.

„Український нарід на Буковині бере живу участь у розвою і піднесенню загального добра румунської держави. Український нарід віддає і віддасть дуже радо всі свої сили, щоб осягнути ціль, яку виявлено в проекті трону для праці сеї осінньої сесії".

А тому, що навіть вже дехто і з Румунів самих (правда їх дуже а дуже мало) остерігає теперішніх олігархів, що страшні й нечувані безправства над Українцями в Румунії приведуть вкінці не до добра, то й п. Лукашевичови прийшлося бодай про око згадати дещо і про них.

„Українців, що живуть в Румунії компактною масою, нараховується один міліон. Цілий український нарід є вже з природи народом дуже спокійним, дуже тихим і підчиняється дуже скоро володіючому правительственному, а навіть стане з кожним разі важним пограничним сторожем на північній границі держави румунської, коли вона обійдеться з ним після законів для оборони меншостей, які Румунія підписала в Парижі дня 9. грудня 1919 року. Тепер, на жаль, цього договору не дотримується. Один міліон Українців не має ні одної української школи в тій час, коли в Чехословаччині навіть 11.400 Румунів мають свої школи і своїх учителів. Українських учителів і вчительок перенесено в глухий регат та Добруджу, українських книжок в Румунії цілковито не друкується, а ввіз ізза кордону заборонено. Українські народні школи з 800 клясами і близько 1.000 вчителями зрумунізовано по устнім розпорядженню з Букарешту, середні школи й українські катедри на чернівецькім університеті знесено, а всі українські петиції і меморандуми в цій справі йдуть до коша. В той час самі румунські шкільні інспектори констатують, що ромунізацію шкіл не можна зрумунізувати Українців, а лишень поширювати темноту, бо навіть найбільше таланові українські діти виходять з теперішньої школи анальфабетами. За ширення анальфабетизму в Буковині дістають учителі-Румуни, прислані спеціально для румунізації Буковини з реґату, подвійну платню і премії".

У згаданій промові Лукашевич згадує також про економічне поневолення українського народу. „Кольонізаційна політика Букарешту стремить до винародовлення автохтонного українського населення, що вже там з початку X століття. При аграрній реформі українських селян найгірше скривджено, бо коли румунські селяни та легіонери, що ніколи не були буковинськими уроженцями, діставали пересічно по чотири гектари землі, то з Українців лише дехто дістав і то вніимково по 1 гект. землі, а 99% всього по ¼ і ½ гектара. А що такий розподіл викликав невдоволення між українським населенням, то ясно, що це не буде в інтересі Великої Румунії. 8-літній воєнний стан виключно в українській частині Буковини тягне за собою щоденно жертви з українських селян, як в політично-адміністративнім, так і в економічнім життю. З воєнних відшкодувань українська частина Буковини ще й досі не дістає нічого, хоч якраз у світовій війні вона потерпіла найтяжче. Такі случаї, де оцінену шкоду на 20.000 леїв, виплачують всього 100 леїв, є на порядку дня. Я протестую проти цього, а також проти називання Українців большевиками. Українці цілі століття були поневолені Росією, тому вони є противниками большевиків, тому в інтересі Великої Румунії використати цей політичний настрій. Я надіюсь, що мої слова поможуть змінити дотеперішнє відношення уряду до Українців, а ми, Українці, як елемент порядку і закону, будемо голосувати за всіми законами, що були вказані в троновій бесіді, бо вони є для добра народу і не звернені проти національних меншостей".

Це слова самого аверескаського холопа, бо нічого позитивного про долю буковинських Українців не міг цей наймит сказати. Однакож це йому не помішало голосувати за мілітарним і сиґуранцьким буджетом в парляменті, з якого то буджету ні одного лея не припаде на долю українських селян і робітників. Новий пресовий закон, за яким голосував цей „лицар", закрив усю українську пресу на Буковині. Але є надія, що українські селяни й робітники, які — як сам пан Лукашевич сказав — люблять закон і порядок, в імя власне закону пригадають і п. Лукашевичови його вірну службу румунським боярам.

ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ.

Отсим повідомляємо наших Шан. Покупців, що книжок за посліплатою (C. O. D.) з засади нікому не висилаємо.

Книжок на кредит також не висилаємо.

На такі листи, в котрих є замовлення на якісь книжки, а нема долучених рівночасно гроший (або віродостойних чеків чи моні-ордерів) за замовлені книжки, відповідати не будемо.

Всякі книгарняні замовлення полагоджуємо лише за попереднім надісланнєм належитости.

Книгарня „Свободи".

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

В. К-ій. — Дістали Вашу допись з датою 25. січня про зїзд, що відбувся дня 14. падолиста. Допись добра, та, самі признаєте, що спізнили. Як цікаво булоби читачам, якби Ви подали сю допись так півтора місяця тому.

В. Вавна, Йонкерс, Ню Йорк. Вітинок дістали. Спасибіг.

І. Б. — Великдень після нового календаря припадав у 1911 році на 16. квітня.

Г-ко. — Поезія не піде, бо в ній мало поезії. Ви розводнили її тим, що за богато балакаєте. Називайте на будуче рискаль рискалем, а дощ дощем, а не тою водою, що спливає з хмар.

ВІДГУКИ НА ДОПИСИ.

Гр. Теодор Чорній повідомляє, що в дописи „З нагоди Свят на Рідну Школу" з Болтимор, Меріленд, що була поміщена в 19. числі з 25. січня, пропущено імя жертводавця Якова Семенюка, котрий зложив на сю ціль 1 доляра.

О. Антін Лотович з Бруклина, Ню Йорк, пише про допись „Приміряє Товариство" з Бруклина, Ню Йорк, поміщену в 19. числі з 25. січня:

„В тій дописи подано, що я в своїй проповіди дня 1. січня 1927 по Богослуженню і панахиді за померших членів, пригадав членам „про спроби ріжних добрих людкій загарбати Союз в свої руки", як рівнож згадав я про орган Союза „Свободу". Отсим заявляю, що я в сій проповіди не згадував ані про спробу якихсь людий загарбати Союз в свої руки, ані не згадував про „Свободу"."

ВАЖНЕ ДЛЯ БУВШИХ РОБІТНИКІВ СТАЛЕВИХ ФАБРИК У БЕТЛЕГЕМ.

Юнія машиновних робітників в Алентавні відноситься через газети до всіх бувших робітників машинових шап підприємства Бетлегем Стіл Ко. в Бетлегем, Па., які мають претенсії до підприємства за старі неоплачені ще зарібки. Ходить тут о зарібки, признані робітникам Краєвою Воєнною Робітною Радою (Нешенел Вор Лейбор Борд). Орeченнєм сеї Ради признано робітникам збільшену заплату за час від 1. серпня 1918 року до 28. лютого 1919 року, а признано робітникам таку саму заплату, які побирали робітники в фабриках воєнних амуницій від департаменту війни й фльоти за подібну роботу.

Ся робітнича заплата була предметом спору, який і розсуджувала згадана Рада департаменту праці й промислу Пенсилвенії та федеральний департамент праці. По кількох роках конґрес ухвалив півтора міліона долярів на виплачення сих залягаючих зарібків.

З огляду на те, що справа так протягнулася, за той час богато робітників, які мають право до таких виплат, виїхало з околиці сталевих шап в другі сторони краю. До заплати малоби право коло 38,000 робітників. Речинець на зголошення своїх претенсій до воєнного департаменту упливає з днем 4. марта 1927. Зголошення треба присилати на адресу юнії:

The International Association of Machinist,
Room 304, Parkins Building,
Allentown, Pa.

ПОДАТКОВІ ЗЛОВЖИВАННЯ В БЕСАРАБІЇ.

„Адивируд" з 23. XII. 26. р. доносить з Кишинева, що тамошні органи державного скарбу дістали в послідних часах величезне число протестів-жалоб проти неправильного, а часто й злодійкуватого оподаткування горожан. Прийшлося назначити спеціяльну комісію і навіть ця правительственна комісія не могла замовчати нечуваних зловживань. Оказалося, що всі протести були правдиві, бо в минулих роках податкові тягарі були несправедливі тому, що богато горожан оподатковувалося одного року 2—3 рази, а навіть і 4 рази. В Кишиневі багато торговців, що вже роками не займалися торговлею, мусіли щорічно платити податки, бо їх протести були даремні. В одним кишиневським повіті податкові надвишки виносять поверх 19 міл. леїв.

ДОЛЯ КОЛИШНІХ МОЛДАВСЬКИХ ПОСЛІВ „СФАТУЛ ЦЕРІЯ".

„Адивируд" з 24. XII. 26 р. подає інтервю одного з членів послів колишнього молдавського бльоку „Сфатул Церія". (Це той бльок, що проти волі бесарабського населення проголосив прилучення Бесарабії до Румунії і цим дав повід до окупації її румунськими військами). Бувші члени цього бльоку задумують створити тепер самостійну організацію і заявити букарештенському правительству свої домагання, бо треба знати й оголосити це всім, що доля і матеріяльне положення тих послів незавидна, а їм ніхто не помагає. Вони будуть жадати від правительства земельних наділів і иншої помочі, бо треба „памятати їх старі заслуги при голосованню над великим актом прилучення Бесарабії". — Видно, що боярське правительство не заплатило навіть і тих юдиних срібняків цим зрадникам і продавцям долі бесарабського народу. Проти волі пригадуєтся роля й инших послів „Сфатул Церія", що голосували за злукою, от хочаб і 80-літнього старика-Молдована на татар-бунарським процесі в 1925 р., що сказав: „Я і голосував за злукою Бесарабії, бо думав, що роблю добре діло. Но знай я вперід, яка доля жде Бесарабію під опікою Букарешту, то я-б, хоч сам Молдован-Румун, не побоявсь підняти збройну руку проти Букарешту і на свої старі літа перший пішовби з рушницею боронити Бесарабію перед боярськими наїздниками". А цього старика все-таки засуджено невинно, а його сина і двох внуків убито при робленню „порядку".

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — Дописі писати коротко.
2. — Виразно і читко.
3. — Лиш по одній стороні паперу.
4. — В дописях подавати лиш правдиві вісти.
5. — Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.
6. — В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.
7. — Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не зачіпати.
8. — Не жадати звороту дописі, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).
9. — Не посилати „наглих" дописий з домаганнєм „сейчас" помістити, бо се звичайно тільки показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.
10. — Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми або безвартних щодо змісту; а до того ж не жадати звороту таких віршів.

Адм. „Свободи".

ВІДОЗВА

ДО КРАЯН З МИКУЛИНЕЦЬ І ОКОЛИЦІ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ І КАНАДІ!

Браття і Сестри!

Наші рідні Микулинці та Микулинеччина здавна звісні як осередок патріотизму та народного духа на Поділлю. Там працювали і трудились незабутньої памяти Абрагамовські, Ситники та многі инші микулинецькі і струсівські міщане та околичні селяне. Звідтам від десятків літ розходився народний рух по Теребовельщині, поки не захопив усего повіту та самої Теребовлі, що переймила опісля провід у повіті. А ще і тоді Микулинці не остали позаду, видаючи цілу низку щирих народних діячів. Ми сміло можемо бути горді на свої Микулинці та на свою Микулинеччину.

І в часі геройчної боротьби за волю України Микулинці і Микулинеччина не посоромили імени свого. але записались світлими буквами в історії визвольної боротьби. Сотки і тисячі нашого цвіту пішло у бій за волю та сотки поклали свої буйні козацькі голови чи на ниваx Галичини, під Львовом чи Жовквою, чи на широких степах Великої України — під Київом чи Одесою — чи вкінци у ворожих тюрмах чи в таборах і на блуканині в чужині. А сміло можемо говорити ми про „козацькі голови", бо ще в часах Батька Хмельницького Микулинці славилися як осередок козацького полку, сформованого на галицьким Подділю серед всенародного повстання. Козацький дух не загинув в нас ніколи і наново ожив, коли Україна покликала нас знов під свої синьо-жовті прапори.

Отсего козацького невмирущого духа Микулинеччина заховала і під тяжкою пятою наїздника.

„А вже шаблі заржавіли,
Мушкети без курків,
Та всеж серце козацькеє
Не боїться Турків!"

— співали колись наші предки. І тепер не подаєсь Микулинеччина перед новітними Турками, а борєсь з ними новим оружжем, новими поступовими способами. Дбають наші браття і сестри за океаном за читальні, кооперативи, Січи та Соколи, каси, крамниці, бурси тощо, скріпляють народнього духа — жучи, коли вдарить слушна година... А вона певно прийде так, як по ночи день наступає...

Щоби піддержати та скріпити сего народнього духа та щоби пошанувати память тих, що лягли за волю, **Микулинеччина рішила здвигнути памятник своїм славним синам, борцям за волю України.** Сей памятник має стати в Микулинцях та своєю присутністю, силою та красою має голосити світови — всім: своїм і чужим, приятелям і ворогам! — що, „Ще не вмерла Україна" в тисячах сердець Микулинеччини, що Микулинеччина не забуває тих, котрі дали все, що найдорожче, в жертву народови та що підростаюче покоління готове піти слідами тих, яких славу і геройство сей памятник має голосити. **Завязався там комітет з поважних і патріотичних горожан** — інтелігентів, міщан, селян та з молодіжи, в якім репрезентовані всі місцеві народні організації і сей Комітет, до котрого належать: Др. Роман Слюзар, о. Е. Король, Осип Федевич, Олексій Гевчук, Орест Юрчик, Михайло Капуста, Іван Грутовський, Іван Дикайло і Михайло Гречковський — звертаєсь тепер до американських земляків помогти сему патріотичному починові.

Краяне! Браття і Сестри з Микулинець і Околиці!

Не сидітиж нам з заложеними руками, коли ходить о честь і славу нашого рідного кута. Миж кров з крови і кість з кости їх, ми тогож самого буйного козацького роду! Сеж наші рідні брати, братаничі, сестричі, часто й рідні сини або й рідні тати, — що поклали голови на поли слави. Чи ми не чуємо їх смерти, їх жертви, їх слави так само, як ті, що там остали під пятою ворога?! Їх смерть се наша рана, їх жертва се наша жертва, їх слава се наша слава — слава України!

Ми тут на вільній землі Вашінгтона розуміємо і бачимо, що се значить воля і самоуправа, що се є сила, поступ і богатство вільного народу. Ми розуміємо, що значить плекання народньої традиції в серцях молодого покоління та пошановання памяти борців за волю. **Тому поспішим як один. з датками на памятник героям у Микулинцях.**

Щоби зорганізувати се діло, ми, Микуличане з Ню Йорку і Бруклина, до яких комітет з Микулинець віднісся листовно — зійшлися дня 17. січня 1927 і завязали Комітет, до котрого увійшли: Василь Савіцький, як голова, Теофіль Качмар, секретар і Володимир Ярема, касієр. Сей комітет буде збирати датки в Ню Йорку і околиці та устроювати представлення на сю ціль. Він також приймати-ме датки від всіх земляків з цілої Америки. **Зібрані датки вишлеся прямо до Микулинець на адресу, яку подав нам Комітет з Микулинець, а то: о. Е. Король, Микулинці, Галичина.**

Наш Комітет просить всіх земляків з Микулинеччини збирати датки і висилати чи до нас чи прямо до Микулинець; завязати де Вас є більше, місцеві комітети для збирання датків, давання вистав і т. п. на сю ціль. Датки на сю ціль слати до нашого Комітету на адресу касієра:

Walter Jarema
30 E. 7th St., New York, N. Y.

а в справі запитів і інформацій відноситись до секретаря:

Teofil Kachmar
206-208 East 67th St.,
New York, N. Y.

Ню Йорк, дня 24. січня 1927.

За Комітет в Ню Йорку:

Василь Савіцький, голова;
Володимир Ярема, касієр;
Теофіль Качмар, секретар.

ОРЕЛ ВХОПИВ ДИТИНУ.

В місцевости Гіген в Англії почула одна жінка крик своєї дитини, що була на дворі. Вона вийшла і побачила, як її дитину вхопив орел і поніс. Наробивши крику, вона вхопила стрільбу і першим стрілом ранила в крило хижака, який впав на землю. З його кігтів видобули легко раненого хлопця, що зі страху дістав конвульсії.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять придержуватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—o—

ПОШУКУЮ Ілька Овадюка родом з Чорнегуз пов. Вижниця, на Буковині і Михайла Климюка сина Тодира, родом з Кут. Маю для них важні листи з краю. Хтоби про них знав, або вони самі нехай зголосяться на адресу: **O. П., c/o Globe Service Co., 30 E. 7th St., New York, N. Y.** 21-22

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ іспитований пошукує посади; розуміє свою річ як слід і провадить все взірцево. Місце може обняти сейчас. Ласкаві зголошення слати: 21-22

ДЯКО-УЧИТЕЛЬ Н. У.
c/o „Svoboda",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

НА ПРОДАЖ бучерня і гросерня, склеп на розі улиці, оборот тижневий $800.00. Нема книжок. По близші інформації голоситися до: 17-22

Mr. S. LORCHAK,
291 Grand Street, Jersey City, N. J.
Telephone: Montgomery 7458.

ПОШУКУЮ дівчини до помочи в кенди-шторі, робота легонька, добра нагода навчитися бизнесу, дівчина може бути від 14 до 16 літ, дістане добре удержання і виховання при українській родині, платня місячна після умови. Голоситися до **Mrs. A. GINDA, 651 Roosevelt Ave., Carteret, N. J.** 21-22